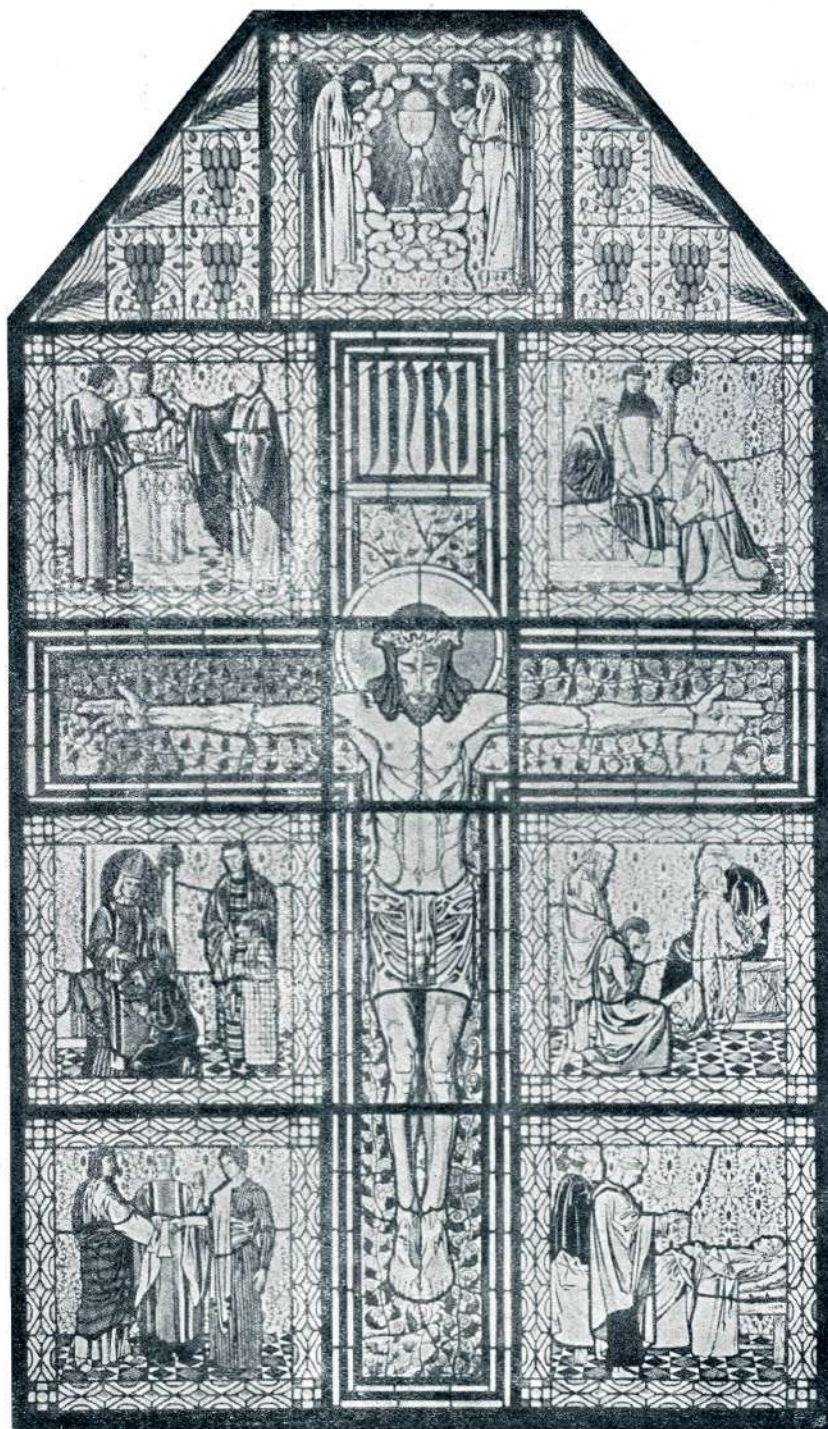

ladji in nad njima galerije; izginili so stebri, ki jih betonska konstrukcija ne potrebuje. Na prvi pogled in posebno v sedanjem nedogotovljenem stanju ne izgleda ta prostor kot cerkev, temuč kot predavalna ali koncertna dvorana. Vzrok je pač ta, da si Plečnik ni vzel tradicionalnega tipa cerkve za vzor, temuč se le vprašal — kakor

graditelj koncertne dvorane — kako naj oblikuje prostor, da bo najbolj odgovarjal svojemu namenu. In namen te cerkve, da zbira tisoče na praznik pri maši, da tisočem oznanjuje besedo božjo; treba je zlasti prostora, prostora za številno predmestje; stavbanaj je kljub skromnosti svojih dimenzij dovolj velika za tritisoč ljudi. Tako vpliva ta del cerkve nekam mrzlo, dogmatično; izpolni le tisti namen hiše božje, ki je prvi in najbolj potreben, dasi ne edini. Kajti razen z zavestjo skupnih dolžnosti, ki so nam zapisane v umu, prihaja človek v cerkev še s svojim srcem, s tisoči svojih čisto osebnih želja in željic, s potrebo, da je tudi popolnoma sam s svojim Bogom. Potrebi privatne pobožnosti je Plečnik odločil kripto. Kolikor je zgornji del svetel, enovit, strog kot zapoved, toliko je spodnji temoten, poln tesnih, izgubljenih kotov, intimen kakor želje srca. Zgornja cerkev bo ljudem nekaj časa malo tuja, dokler ne spoznajo njene smotrne urejenosti; kripta se jim bo namah priljubila.

Tako je tu v velikem izraženo načelo, da narava stvari določa njih obliko, toda isto načelo se je uveljavilo tudi pri pretežni večini drobnejših predmetov razstave, zlasti pri cerkvenem orodju in cerkveni obleki. Plečnikov oltar za cerkev svetega Duha je zopet enkrat oltar, resnična miza, ne kulisa. Nič dekorativnega nastavka, ki kazi značaj žrtvenika, temuč masiven kamen; v svoji plemeniti osamljenosti in s svoje poudarjene višine se takoj reprezentira

kot središče cerkve in bistvo kulta. — Med cerkveno obleko je največ takozvanih boromejskih mašnih plaščev; ta oblika si je pridobila že mnogo prijateljev, ker vsakdo čuti, da je pristnejša in naravnejša, in precej gotovo je, da kmalu ne bo nič več nenavadnega. Razvoj cerkvenega plašča od njegove prvotne oblike do sedanje, ki ima komaj še značaj

L. FORSTNER: CERKVENO OKNO.